

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3005/2022. (I. 13.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Szeged Megyei Jogú Város Építési Szabályzatáról szóló 19/2015. (V. 14.) önkormányzati rendelete „Belterületi Szabályozási Terv M=1:4000” megnevezésű 1.3. melléklete 48-4 számú szabályozási tervlapja alaptörvény-ellenességének megállapítására, megsemmisítésére és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Szegedi Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 101.K.700.663/2021. számú, kisajátítási ügyben hozott közigazgatási határozatok elleni egyesített közigazgatási perében az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a Szeged Megyei Jogú Város Építési Szabályzatáról szóló 19/2015. (V. 14.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: SZÉSZ) „Belterületi Szabályozási Terv M=1:4000” megnevezésű 1.3. melléklete 2020. október 15. napjától hatályos 48-4 számú szabályozási tervlapja alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, azt 2020. október 15. napjára visszamenőleges hatállyal semmisítse meg, továbbá rendelje el az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés általános és az indítványozó előtt folyamatban lévő egyedi ügyben történő alkalmazási tilalmát, tekintettel arra, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozó megítélése szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és T) cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az alapügyben megállapított tényállás szerint az I. rendű felperes magánszemély 1/1 arányú tulajdonát képezi két, kivett beépítetlen terület megnevezésű ingatlan, melyeket egy olyan harmadik ingatlan választ el, amely korábban ugyancsak az I. rendű felperes tulajdonában állt, ám azt a kisajátítást kérő önkormányzat már korábban kisajátította. Az ingatlanok környezetében családi házak és üres beépítetlen területek vannak. Az egyik érintett ingatlan telekhatáránál 2005-ben a kisajátítást kérő önkormányzat érdekkörében és megbízásából egy szennyvízátelövő létesült. A Szegedi Járásbíróság 2019. május 8. napján kelt és 2019. június 4. napján jogerőssé vált 12.P.22.613/2018/12. számú bírósági meghagyásával arra kötelezte a kisajátítást kérő önkormányzatot, hogy mindkét, jelen kisajátítási eljárással érintett ingatlanról távolítsa el az oda telepített vízügyi műtárgyakat, berendezéseket, építéseket oly módon, hogy az ne zavarja az ingatlanok rendeltetésszerű használatát, és az eredeti állapotot állítsa helyre 180 napos határidőn belül. A bírósági meghagyásnak a kisajátítást kérő önkormányzat az indítványozó Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező végzése meghozataláig (2021. szeptember 1. napjáig) nem tett eleget.
- [3] 1.2. A kisajátítással érintett ingatlanok 2020. október 15. napját megelőzően „kertvárosias lakóterület” építési övezetbe voltak sorolva. Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a SZÉSZ módosításáról szóló 38/2020. (IX. 30.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör.) 1. § (2) bekezdésével és 2. mellékletével a kisajátítással érintett ingatlanok övezeti besorolását megváltoztatta, és azokat „II. rendű közlekedési célú közterület (belterületen és külterületi beépítésre szánt területen belül)” övezetbe sorolta át a SZÉSZ 1.3. mellékletének (Belterületi szabályozási terv M=1:4000) 48-4 szabályozási tervlapján.
- [4] A kisajátítást kérő önkormányzat ezt követően, 2021. február 2. napján külön-külön kérelmet terjesztett elő az I. rendű alperes kisajátítási hatóságnál a perbeli ingatlanok teljes területének kisajátítása érdekében, mert azokat „terület- és településrendezés” közérdekű célra, egy utca szélesítése érdekében meg kívánta szerezni, és a felek

között adásvételi szerződés nem jött létre, ugyanis a vételi ajánlatokat az I. rendű felperes magánszemély nem fogadta el.

- [5] Az önkormányzat a kisajátítás iránti kérelmét azzal indokolta, hogy útépitést kíván megvalósítani, és ezzel a lakossági közlekedési infrastruktúra javítását célozza meg. Álláspontja szerint a kérdéses utcarész rendkívül keskeny, és a biztonságos közlekedés érdekében indokolt a közterület szélesítése a perbeli ingatlanok felhasználásával, a másik két potenciálisan kisajátítható ingatlan (az út túloldalán levő két ingatlan) pedig lakóépülettel rendelkezik. Az önkormányzat a kisajátítás iránti kérelmében azt is rögzítette, hogy a perbeli ingatlanok övezeti besorolása a kisajátítási cél megvalósítása miatt változott meg.
- [6] 1.3. Az I. rendű felperes magánszemély a kisajátítási eljárás megindítását követően, 2021. március 11. napján kérte az Ör. felülvizsgálatát az I. rendű alperestől, mert álláspontja szerint a rendeletalkotás valódi oka az ő telkére ráépített szennyvízrendszert érintő kivitelezési, beruházási hiba elfedése, ekként az Ör. módosításának valódi célja a korábbi súlyos kivitelezési hiba kisajátítási eljárással történő helyrehozatala volt. Beadványában arra is hivatkozott, hogy a vízügyi műtárgyak eltávolítására vonatkozó bírósági meghagyás önálló bírósági végrehajtó előtt 333.V.153/2020. számon folyamatban van, és megítélése szerint a kisajátítást kérő önkormányzat ezt a végrehajtási eljárást kívánja akadályozni.
- [7] Az I. rendű alperes a bejelentésben foglaltakat megvizsgálta, és jogsértés észlelésének hiányában a törvényességi felügyeleti vizsgálatot lezárta. Az I. rendű alperes kiemelte, hogy a területrendezés és településüzemeltetés, jelen esetben a helyi közút kialakítása az önkormányzat törvényben megállapított, kötelezően ellátandó feladata, az önkormányzat a SZÉSZ módosítását megfelelően megindokolta, a jogalkotási eljárás során pedig az önkormányzat a jogszabályban előírt módon folytatta le a SZÉSZ módosítás államigazgatási és partnerségi egyeztetését.
- [8] 1.4. Az I. rendű alperes kisajátítási hatóság 2021. április 19. napján kelt, CS/B01/2262-17/2021. számú és CS/B01/2265-17/2021. számú határozataival az önkormányzat kisajátítási kérelmeinek a két perbeli ingatlan vonatkozásában helyt adott. Az I. rendű alperes határozatait azzal indokolta, hogy a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) rendelkezéseinek megfelelően a kisajátítás jogalapja fennáll, a kisajátítási cél (útszélesítés) a SZÉSZ-ben szerepel, annak megvalósítása az ingatlan tulajdonosától nem várható el, és az másik ingatlanon sem valósítható meg, az ingatlan egy részének kisajátítása pedig azért nem lehetséges, mert a visszamaradó rész nem érné el a SZÉSZ szerinti legkisebb teleknagyságot. Az I. rendű felperes magánszemély által előadott körülmények (nevezetesen, hogy a kisajátítási cél nem valós közérdeket szolgál, hanem az ingatlanra korábban jogellenesen ráépített szennyvízátelőző műtárgy elhelyezési problémáját kívánja megoldani a kisajátítást kérő önkormányzat) nem olyan kérdések, amelyeket a kisajátítási hatóságnak vizsgálnia kellene.
- [9] 1.5. A határozatokkal szemben az I. rendű felperes magánszemély külön-külön keresetet terjesztett elő, melyben azok megsemmisítését és az I. rendű alperes kisajátítási hatóság új eljárásra kötelezését kérte. Az I. rendű felperes magánszemély keresetében sérelmezte, hogy az I. rendű alperes nem vizsgálta a kisajátítási kérelmek valódi okát, mely megítélése szerint egyértelműen a bírósági meghagyás végrehajtásának elkerülése. E körben arra is hivatkozott, hogy az útszélesítés forgalmi adatokkal nem támasztható alá, valamint azt is kiemelte, hogy az adott városrészben minden utca viszonylag keskeny. A határozatokkal szemben ugyanakkor a kisajátítást kérő önkormányzat (az ügy II. rendű felperese) is keresetet nyújtott be, és kérte a kisajátítási határozatok oly módon történő megváltoztatását, hogy a bíróság a kártalanítási összeget csökkentse.
- [10] Az I. rendű alperes kisajátítási hatóság védiratában a keresetek elutasítását kérte, míg az ügyben II. rendű alperesként is részt vevő önkormányzat az I. rendű felperes keresetének elutasítását kérte, ugyanis álláspontja szerint a kisajátítási eljárást nem befolyásolhatja az ingatlanok tulajdonosa és az önkormányzat között fennálló egyéb jogvita, a kisajátítás közérdekű célja („terület- és településrendezés”) vitathatatlan, melyet a SZÉSZ rendelkezései is alátámasztanak, ezért a kisajátítás Kstv. szerinti feltételei maradéktalanul teljesülnek.
- [11] A bíróság a pereket egyesítette. Az önkormányzat a perben mind felperesként, mind pedig alperesként részt vesz, mert egyrészt kisajátítást kérőként keresettel támadta meg a kisajátítási hatóság döntéseit, másrészt az I. rendű felperes által benyújtott kereset miatt (melyet a kisajátítást kérővel szemben is elő kell terjeszteni) alperesnek is minősül.

- [12] 2. Az indítványozó 101.K.700.663/2021/32. számú végzésével az előtte folyamatban lévő eljárást felfüggesztette, és az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte. Az indítványozó megítélése szerint az önkormányzat azért nyújtott be kisajátítás iránti kérelmet, hogy a perbeli ingatlanok tulajdonjogát megszerezze annak érdekében, hogy ne kelljen eleget tennie a Szegedi Járásbíróság jogerős és végrehajtható bírósági meghagyásában foglaltaknak, a SZÉSZ 1.3. mellékletének 48-4 számú szabályozási tervlapjának 2020. október 15. napjával történő módosítására pedig azért került sor, hogy a Kstv. szerinti kisajátítási feltételeket az önkormányzat megteremtse. Az önkormányzatnak lett volna arra lehetősége, hogy a vízügyi műtárgy létesítése céljából, annak megvalósítása előtt a perbeli ingatlanokat vízgazdálkodási célból kisajátítsa, azonban ezzel a lehetőséggel nem élt, a Kúria irányműve gyakorlata szerint pedig a Kstv. csak egy jövőben megvalósítandó közérdekű cél érdekében teszi lehetővé a kisajátítást, egy már megvalósított beruházás jogi helyzetének utólagos rendezése érdekében nem.
- [13] Az indítvány szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvéből fakad, hogy a hatályos jogi rendelkezéseket be kell tartani. Az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdése szerint általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által alkotott, a hivatalos lapban közzétett jogszabály állapíthat meg. Az Alkotmánybíróság már a 11/1992. (III. 5.) AB határozatában kimondta, hogy a jogbiztonság az államtól és elsősorban a jogalkotótól azt várja el, hogy a jog egésze, egyes részterületei és egyes szabályai is világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek. Az indítványozó szerint joggal való visszaélést valósít meg és ezáltal az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével ellentétes, az alanyi jog (jelen esetben a jogalkotás) olyan gyakorlása, amely kifejezetten ellentétben áll az adott alanyi jog rendeltetésével. Az Alkotmánybíróság a 31/1998. (VI. 25.) AB határozatában rögzítette a jogalkotással való visszaélés tilalmának elvét, mely az egész jogrendszerre kiterjed. Jelen esetben az indítványozó szerint megállapítható, hogy a jogalkotó önkormányzat egyedi tényre hivatkozással alkotott jogi normát, kifejezetten azért, hogy ne kelljen eleget tennie a Szegedi Járásbíróság jogerős és végrehajtható bírósági meghagyásának, ekként a képviselő-testület valójában egy leplezett egyedi rendelkezést „csomagolt” normatív erejű rendeletbe. Éppen ezért a támadott rendelkezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvét, és a T) cikk (1) bekezdését, ugyanis az önkormányzati jogalkotó nem általánosan kötelező magatartási szabályt alkotott.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.”

- [15] 2. A SZÉSZ „Belterületi Szabályozási Terv M=1:4000” megnevezésű 1.3. melléklete 48-4 számú, 2020. október 15. napjától hatályos szabályozási tervlapja.

- [16] 3. A Kstv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § Ingatlant kisajátítani a 3. § szerinti feltételek fennállása esetén, a 4. és 5. § szerinti esetekben, az alábbi közérdekű célokra lehetséges:

[...]

c) terület- és településrendezés;”

„4. § (1) A 2. § szerinti közérdekű célokra az alábbi esetekben lehetséges kisajátítás:

[...]

c) a 2. § d) pontja szerinti célból, valamint terület- és településrendezés céljából, ha a kérelemben megjelölt építmény, fejlesztési cél (a továbbiakban: cél) a területrendezési tervben, a helyi építési szabályzatban, a Kor-

mány területrendezési szabályokat megállapító rendeletében vagy az állami főépítész hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal által kiadott térségi területfelhasználási engedélyben szerepel, a cél megvalósítása az érintett ingatlanok tulajdonosai részéről (a beruházás jellege, anyagi terhei vagy a létesítmény megvalósítójának jogszabályi kijelölése miatt) nem várható el, továbbá a cél rendeltetése, jellege miatt – a környező építmények, ingatlanok rendeltetésszerű használatának biztosítására vagy jellegére is figyelemmel – a célt az adott ingatlanon szükséges megvalósítani, vagy más ingatlanon való megvalósítása a tulajdonban nagyobb sérelemmel járna;”

„28. § (1) A kisajátítási hatóság a kisajátítás tárgyában 2–5. § meghatározott célok és feltételek fennállásának vizsgálata, illetve szempontok mérlegelése alapján dönt. A vizsgálat kiterjed arra is, hogy fennállnak-e a kisajátítás törvényben meghatározott egyéb feltételei.”

III.

[17] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

[18] 1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A támadott jogszabályi rendelkezést az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítványozó kezdeményezte a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá alkalmazásának kizárását.

[19] 2. Az Alkotmánybíróság a 31/1998. (VI. 25.) AB határozatában az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapulvételével rögzítette, hogy „mivel a joggal való visszaélés tilalmának forrása az Alkotmány 2. § (1) bekezdése, alkotmányellenes az olyan rendelkezés is, amely amiatt ütközik az említett tilalomba, mert a jogalkotó valamely intézményt nem annak jogrendszeren belüli rendeltetése szerinti célra használt fel.” [31/1998. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1998, 240, 245–246] Az Alkotmánybíróság ezen, az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően tett megállapítását az Alaptörvény hatálybalépését követően is irányadónak tekintette, figyelemmel a korábban hatályos Alkotmány 2. § (1) bekezdése és a jelenleg hatályos Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tartalmi egyezőségére [lásd: 3076/2013. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az Alkotmánybíróság korábban már azt is megállapította, hogy „valamely jog gyakorlása és a jogok kimerítése (pl. feljelentés megtétele, az eljáró bíró kizárása iránti kérelem) önmagában nem valósít meg joggal való visszaélést” {3241/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [30]}. Az 5/2007. (II. 27.) AB határozatban az Alkotmánybíróság azt is leszögezte, hogy „a jogalkotás diszfunkcionális, ha a jogalkotó normatív szabályozási tárgykörben [...] egyedi döntést hoz. [...] Ha a jogalkotó a hatályos jogszabály alkalmazását, vagy a jogszabály normatív módon történő módosítását kerüli meg az egyedi döntés jogszabályi formába öntésével, a megoldás visszaélésszerűvé válik.” (ABH 2007, 120, 126)

[20] 3. Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés *a*) pontja értelmében a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között rendeletet alkot. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 2. § 11. pontja értelmében a helyi építési szabályzat az építés rendjét a helyi sajátosságoknak megfelelően megállapító és biztosító települési önkormányzati rendelet, melynek tartalmi követelményeit a törvény 13. §-a rögzíti. Az Étv. 62. § (6) bekezdés 6. pontja kifejezetten felhatalmazza arra a települési önkormányzatokat, hogy rendeletben állapítsák meg a helyi építési szabályzatukat. A Kstv. 4. § (1) bekezdés *c*) pontja értelmében terület- és településrendezés céljából (egyéb feltételek mellett) akkor van helye kisajátításnak, ha a kérelemben megjelölt építmény, fejlesztési cél a helyi építési szabályzatban szerepel, mely feltétel hiányában a Kstv. rendelkezéseinek megfelelően terület- és településrendezés céljából nem lenne helye kisajátításnak. Nem jelent éppen ezért joggal való visszaélést [és így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdé-

sébe sem ütközik], ha egy települési önkormányzat valamely terület- és településrendezési cél megvalósítása érdekében a kisajátítás kezdeményezése előtt a helyi építési szabályzatát módosítja. Ellenkezőleg: a helyi építési szabályzat módosítása a kisajátítást megelőzően a Kstv. rendelkezéseinek megfelelően ilyen esetekben nem mellőzhető.

- [21] Az érintett önkormányzat a SZÉSZ módosítását követően kezdeményezte a perbeli ingatlanok kisajátítását terület- és településrendezés közérdekű célra (II. rendű közlekedési célú közterület szélesítése). A joggal való visszaélés [és így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelme] akkor lenne megállapítható, ha kétséget kizáróan igazolható lenne, hogy az érintett önkormányzatnak egyáltalán nem áll szándékában az út szélesítése. Jelen esetben azonban az alperes kormányhivatal határozatában is kifejezetten rögzítette, hogy „a beruházás megkezdésének időpontja 2023. január 01. napja, befejezése 2024. december 01.”, ekként nem csupán nem állapítható meg, hogy az érintett önkormányzatnak egyáltalán nem állt volna fenn szándéka az út szélesítésére, hanem kifejezetten ennek ellenkezőjét igazolja mind a SZÉSZ módosítása, mind pedig a kisajátítás kezdeményezése. Önmagában az, hogy valamely, a Kstv.-ben nevesített közérdekű cél mellett (és nem pedig helyett) további indokai is vannak a kisajátításnak, még nem teszi a kisajátítás kezdeményezése alapjául szolgáló szabályozást alaptörvény-ellenessé.
- [22] 4. A SZÉSZ módosítása ugyanakkor nem szükségképpen eredményezi a módosítással érintett ingatlanok önkormányzat általi kisajátítását sem általánosságban, sem pedig a jelen esetben. Egyfelől, a SZÉSZ 67. § (2) bekezdése is csak azt rögzíti, hogy „Közúti közlekedési [KÖu-jelű] területen a kötöttpályás, a légi és a vízi közlekedés építményeit kivéve, a jogszabályok vonatkozó rendelkezéseiben nevesített építmények helyezhetőek el”, melyből még nem feltétlenül következik az érintett ingatlanok kisajátításának kötelezettsége. Másfelől, még abban az esetben is, ha az önkormányzat az adott ingatlanon útépitést tart szükségesnek, a kisajátítást megelőzően a kisajátítást kérőnek meg kell kísérelnie az adott ingatlan tulajdonjogának adásvétel vagy csere útján történő megszerzését, mely lehetőség a SZÉSZ módosítása nélkül is, a felek szabad megállapodása alapján lehetséges. Harmadfelől pedig, a SZÉSZ sem arra vonatkozó időbeli kötelezettséget nem tartalmaz, hogy (jelen esetben) az útépitésnek mikor kell megkezdődnie és mely időpontig kell befejeződnie, sem pedig annak a lehetőségét nem zárja ki, hogy az egyes ingatlanok övezete utóbb (adott esetben akár még a kisajátítást megelőzően) ismételtén megváltozzon. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság azt sem látta megállapíthatónak, hogy a jogalkotó normatív szabályozási tárgykörben hozott volna egyedi döntést, azaz jelen esetben a vizsgált jogszabályi rendelkezés Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésébe ütközése sem állapítható meg.
- [23] 5. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is megjegyzi, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének megfelelően tulajdont kisajátítani csak kivételesen lehet, és önmagában a SZÉSZ módosítása és egy, a Kstv. szerinti kisajátítási ok megjelölése még nem teszi automatikusan kötelezővé a kisajátítást, ekként a bírói kezdeményezés Alkotmánybíróság általi elutasítása nem szükségképpen eredményezi az I. rendű felperes magánszemély keresetének elutasítását. A Kstv. rendelkezései sem azt írják elő, hogy egyes, a törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén kötelező lenne valamely ingatlan kisajátítása; a Kstv. ilyen (a kisajátítás kötelezettségét bármely esetre előíró) értelmezése az Alaptörvényből nem vezethető le. Éppen ellenkezőleg, az Alaptörvény 28. cikkéből az a követelmény fakad, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék, az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor pedig azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. A Kstv. 4. § (1) bekezdés c) pontja szerinti feltételek (terület- és településrendezési cél; a kérelemben megjelölt fejlesztési cél helyi építési szabályzatban való szereplése; a cél megvalósítása az érintett ingatlanok tulajdonosai részéről nem várható el; a cél rendeltetése vagy jellege miatt a célt az adott ingatlanon szükséges megvalósítani vagy más ingatlanon való megvalósítása a tulajdonban nagyobb sérelemmel járna) nem azt írják tehát elő, hogy ezen feltételek teljesülése esetén kötelező lenne az ingatlan kisajátítása, hanem csupán azt rögzítik, hogy ezen feltételek hiányában a kisajátításra még kivételesen sem kerülhet sor. Ennek megfelelően önmagában a Kstv. 4. § (1) bekezdés c) pontja szerinti feltételek teljesülése még nem lehet indoka a kisajátításnak, a SZÉSZ módosítása és valamely, a Kstv. szerinti kisajátítási ok megjelölése pedig nem a kisajátítás oka, hanem csupán a kisajátítás előfeltétele. Ellenkező értelmezés éppen a kisajátítás kivételességével lenne ellentétes, ráadásul a kisajátítási hatóság eljárását és a kisajátítási határozatok bírósági felülvizsgálatának lehetőségét is kiüresítené.

- [24] Nem az Alkotmánybíróság, hanem a kisajátítási hatóság, illetőleg végső soron az indítványozó feladata ugyanakkor annak vizsgálata, hogy az I. rendű felperes magánszemély érveire, valamint a kisajátítást kérő önkormányzat kisajátítást megelőző magatartására és érveire figyelemmel a kisajátítás kivételessége, mint a Kstv. 4. § (1) bekezdés c) pontja szerinti feltételek mellett magából az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdéséből fakadó (és ekként a Kstv. értelmezése során szükségképpen figyelembe veendő) követelmény jelen esetben igazolható-e. E körben (tehát nem a SZÉSZ alaptörvény-ellenessége, hanem a SZÉSZ rendelkezéseinek alapján kezdeményezett kisajátítás jogszerűsége körében) értékelhetőek az I. rendű felperes magánszemély kisajátítási céllal összefüggő érvei is, melyekre részben maga az indítványozó is utalt. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdéséből ilyen esetekben az a követelmény fakad, hogy a kisajátítási hatóság, illetőleg az ügyben eljáró bíróság a kisajátítás jogalapját vitató felperesi érveket érdemben megvizsgálja, és vizsgálatának eredményéről indokolt határozatában adjon számot.
- [25] 6. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2021. december 14.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/3496/2021.

